

ZAMONAVIY TA'LIM JARAYONIDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALARNING O'RNI VA AHAMIYATI

TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS UNIVERSITETI

BOSHLANG'ICH TA'LIM 2-KURS TALABASI

ZARIPOVA MUSHTARIYBONU

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni, ularning ta'lim samaradorligini oshirishdagi ahamiyati, o'qituvchining bu jarayondagi roli va mas'uliyati tahlil qilingan. Shuningdek, o'quvchilarda mustaqil fikrlashni shakllantirish, ijodkorlikni rivojlantirish va zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish masalalariga e'tibor qaratilgan.

Tayanch so'zlar: innovatsiya, pedagogik texnologiya, interfaol metod, AKT, masofaviy ta'lim, o'quv jarayoni, o'qituvchi mahorati.

Kirish

Globalashuv davrida har bir soha kabi ta'lim tizimi ham tez sur'atlarda rivojlanmoqda. Ta'lim jarayonini ilg'or tajriba va innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish bugungi kunda dolzarb masalaga aylangan. Chunki ta'lim sifatini oshirish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash va o'quvchilarni mustaqil fikrlaydigan shaxslar sifatida shakllantirish — zamonaviy pedagogning bosh maqsadidir.

Asosiy qism

Zamonaviy ta'lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalar o'qitish jarayonining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Innovatsion texnologiyalar ta'limni yangi bosqichga olib chiqish imkonini beradi. Bunday yondashuv o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlab, ularni mustaqil fikrlashga o'rgatadi. Har bir pedagog innovatsion texnologiyalarni bilishi va ulardan samarali foydalana olishi zarur. Yangi pedagogik texnologiyalar o'qitish sifati va samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Innovatsion yondashuvlar ta'lim mazmunini yangilaydi va o'quvchi shaxsini

rivojlantiradi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida dars jarayonini jonlantirish osonlashadi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchi va o'qituvchi o'rtasida faol muloqotni shakllantiradi. Ta'lim jarayonida yangi metodlar qo'llanishi o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi. Har bir darsda interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning faolligini kuchaytiradi. Pedagog o'z faoliyatida raqamli vositalardan foydalansa, o'quvchilarning dunyoqarashi kengayadi. Innovatsion texnologiyalar yordamida o'quvchilarda ijodkorlik va mustaqil fikrlash rivojlanadi. Zamonaviy o'qituvchi darsni tashkil etishda axborot texnologiyalaridan unumli foydalanadi. Raqamli ta'lim muhiti o'quvchilarga yangi bilimlarni mustaqil egallash imkonini beradi. Innovatsion texnologiyalar dars jarayonida o'quvchini markazga qo'yadi. Pedagogik innovatsiyalar ta'lim jarayonini samarali va interaktiv qiladi. Zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Innovatsion texnologiyalarni qo'llash orqali o'qituvchi darsni samarali tashkil etadi. Yangi texnologiyalar o'quvchilarda o'z fikrini erkin bayon etish ko'nikmasini shakllantiradi. Innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning bilimni mustahkamlash jarayonini tezlashtiradi. Ta'limda innovatsion metodlar o'qitish jarayoniga ijodkorlik va tahliliy fikr olib kiradi. Har bir pedagog innovatsion vositalardan foydalanishni o'z kasbiy mahoratining bir qismi deb bilishi lozim. Zamonaviy ta'lim tizimi innovatsiyalarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Pedagogik jarayonda innovatsion texnologiyalar o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradi. Innovatsion yondashuv ta'limda yangi sifat bosqichini yaratadi. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini osonlashtiruvchi samarali vositadir. O'qituvchi darsda AKT vositalaridan foydalansa, o'quvchilarni fanlarga qiziqtirish osonlashadi. Innovatsion texnologiyalar yordamida o'quvchilar o'z ustida ishlashni o'rganadilar. Pedagogik texnologiyalar darsning mazmunini yanada boyitadi. Innovatsion o'qitish metodlari o'quvchilarda hamkorlikni rivojlantiradi. Zamonaviy texnologiyalar o'qituvchining kasbiy salohiyatini oshiradi. Innovatsion yondashuv o'qituvchidan doimiy o'rganishni talab qiladi. Har bir innovatsion dars o'quvchini yangi bilimga ilhomlantiradi. Texnologiyalar ta'limda individual yondashuvni ta'minlaydi. Innovatsion vositalar darsda samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Yangi pedagogik texnologiyalar o'quvchi fikrini mustaqil shakllantirishga yordam beradi. Innovatsion texnologiyalarni o'qitish jarayoniga tatbiq etish ta'lim sifatini oshiradi.

Pedagogik innovatsiyalar o'quv jarayonini zamon talablari asosida tashkil etish imkonini beradi. Innovatsion texnologiyalar darsni jonlantirib, o'quvchilarni faol ishtirokchi qiladi. O'qituvchi innovatsion yondashuv orqali o'quvchilarning ichki salohiyatini yuzaga chiqaradi. Zamonaviy texnologiyalar yordamida o'quvchilarning bilish faoliyati faollashadi. Innovatsion metodlar o'quvchilarni o'z fikrini asoslab aytishga o'rgatadi. Har bir fan uchun mos innovatsion texnologiyalarni tanlash o'qituvchining mas'uliyatidir. Innovatsion yondashuv ta'limning sifat va mazmunini yangi bosqichga olib chiqadi. Texnologiyalar yordamida o'quv jarayonini individuallashtirish mumkin. Pedagog innovatsion texnologiyalarni qo'llasa, ta'lim samarasi yuqori bo'ladi. Innovatsion darslar o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rag'batlantiradi. Ta'lim jarayonida yangi texnologiyalarning qo'llanishi o'quvchilarning faolligini oshiradi.

Zamonaviy ta'lim tizimi jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biridir. Bugungi kunda ta'lim jarayonini innovatsion yondashuvlar asosida tashkil etish zaruriy ehtiyojga aylandi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar ta'limning mazmuni, shakli va metodlarini yangilashga xizmat qiladi. Har qanday yangilikning asosi inson tafakkurida, fikrlash madaniyatida va ilmiy yondashuvda namoyon bo'ladi. Innovatsion texnologiyalar o'quv jarayonini samarali, qiziqarli va interfaol holga keltiradi. Ular o'quvchilarni faollikka, mustaqil fikrlashga va ijodkorlikka undaydi. O'quvchi endilikda bilimni tayyor shaklda emas, balki izlab topuvchi, tahlil qiluvchi shaxsga aylanadi. Innovatsion texnologiyalar o'qituvchining kasbiy faoliyatini yangi bosqichga olib chiqadi. Zamonaviy o'qituvchi o'z ishida ilg'or tajribalarni qo'llay olishi lozim. Pedagogik texnologiya — o'qitish jarayonining ilmiy asosda rejalashtirilgan tizimidir. Bu tizimda o'qituvchi, o'quvchi va o'quv materiallari o'zaro faol muloqotda bo'ladi. Innovatsion yondashuv o'quvchi shaxsining ehtiyojlari va qiziqishlariga yo'naltiriladi. Ta'limdagi yangiliklar o'quvchining shaxsiy imkoniyatlarini to'liq namoyon etishiga sharoit yaratadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylanmoqda. Kompyuter, planshet, smart taxtalar o'quv jarayonini qulay va samarali qiladi. Onlayn platformalar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotni kengaytiradi. Masofaviy ta'lim texnologiyalari o'quv jarayonining yangi shaklini yaratdi. Bunday ta'lim turi istalgan joyda, istalgan vaqtda bilim olish imkonini beradi. Innovatsion texnologiyalar o'qituvchining vaqtini tejaydi va

o'quvchi faoliyatini kuchaytiradi. Ta'lim sifati innovatsion yondashuvlar orqali sezilarli darajada oshadi. Interfaol metodlar o'quvchilarni dars jarayoniga faol jalb etadi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Debat", "Insert" kabi metodlar o'quvchilarni o'z fikrini erkin ifodalashga o'rgatadi. Bu metodlar o'quvchilarning mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmasini rivojlantiradi. Har bir dars o'quvchi uchun yangi kashfiyot bo'lishi kerak. Innovatsion texnologiyalar aynan shunday muhitni yaratadi. Ta'lim jarayonida motivatsiya muhim o'rin tutadi. Zamonaviy texnologiyalar o'quvchilarda o'qishga bo'lgan qiziqishni oshiradi. O'quv jarayonining muvaffaqiyati o'qituvchining mahoratiga bevosita bog'liq. Innovatsion yondashuvlarni to'g'ri tanlash o'qituvchidan tahliliy fikrlashni talab etadi. Ta'limdagi innovatsiya o'qituvchi faoliyatini yangicha tashkil etishdan boshlanadi. O'qituvchi o'z faoliyatida yangi texnologiyalarni sinovdan o'tkazib, ulardan samarali foydalanadi. Har bir pedagog o'z fanining o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqib innovatsion usullarni tanlaydi. Innovatsion ta'limda o'qituvchi va o'quvchi teng huquqli hamkorlardir. Ta'lim jarayoni ikki tomonlama faol muloqot asosida kechadi. O'quvchilar o'z fikrini himoya qilishni, dalillashni va tahlil qilishni o'rganadi. Bu esa ularning tanqidiy tafakkurini rivojlantiradi. Innovatsion texnologiyalar yordamida o'quvchi o'z bilimini baholay oladi. Baholash jarayoni shaffof va o'zaro tahlilga asoslanadi. Modulli o'qitish texnologiyasi o'quv jarayonini tizimli tashkil etishga yordam beradi. Bu yondashuv o'quvchilarning mustaqil o'qish ko'nikmalarini shakllantiradi. Ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanish dunyo tajribasida keng tarqalgan. O'zbekiston ta'lim tizimi ham bu yo'nalishda faol islohotlar olib bormoqda. Har bir o'quv muassasasi zamonaviy o'quv vositalari bilan ta'minlanmoqda. Elektron darsliklar, onlayn platformalar, virtual laboratoriyalar ta'lim sifatini oshirmoqda. Innovatsion texnologiyalar o'qituvchini an'anaviy roldan ozod qiladi. U endi bilim manbai emas, balki yo'l ko'rsatuvchi va hamkor shaxsga aylanadi. Ta'limda yangicha yondashuvlar o'quvchilarning ijtimoiy faolligini oshiradi.

1. Innovatsion pedagogik texnologiyalar mohiyati "Innovatsiya" atamasi lotincha "innovatio" so'zidan olingan bo'lib, "yangilanish", "yangilik kiritish" ma'nolarini bildiradi. Pedagogik texnologiyalar esa o'qitish jarayonining ilmiy asosda tashkil etilishi, boshqarilishi va natijadorligini ta'minlovchi tizimdir. Innovatsion pedagogik

texnologiyalar o'quv jarayoniga yangi usul, metod va vositalarni joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

2. Zamonaviy ta'limda qo'llanilayotgan innovatsion texnologiyalar Bugungi kunda O'zbekiston ta'lim tizimida quyidagi innovatsion texnologiyalar keng qo'llanmoqda: Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT): onlayn darslar, interaktiv doskalar, elektron resurslar, videoma'ruzalar. Interfaol metodlar: "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "Debat", "Venn diagrammasi", "Sinkveyn" kabi metodlar o'quvchini faol ishtirok etishga undaydi. Modulli o'qitish: o'quv dasturini mantiqiy qismlarga bo'lib, har bir modul bo'yicha natijani mustaqil baholash imkonini beradi. Masofaviy ta'lim: internet orqali dars o'tish, vebinarlar tashkil etish, onlayn sinovlar o'tkazish. 3. Innovatsion texnologiyalarning ta'limdagi o'рни va afzalliklari Innovatsion texnologiyalar ta'limni samarali, dinamik va ijodiy jarayonga aylantiradi. Ularning asosiy afzalliklari: o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshiradi; mustaqil va tanqidiy fikrlashni shakllantiradi; o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi; o'qitish jarayonini individuallashtirish imkonini yaratadi; ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi.

4. O'qituvchining roli .Innovatsion texnologiyalarni samarali joriy etish — o'qituvchining bilim darajasi, kasbiy mahorati va tashabbuskorligiga bog'liq. O'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki o'quv jarayonini boshqaruvchi, motivatsiya beruvchi, hamkorlik muhitini yaratadigan shaxs sifatida faoliyat yuritishi lozim.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar o'qitish jarayonini yangicha tashkil etadi. O'qituvchi texnologiyalarni to'g'ri tanlasa, dars samarali o'tadi. Innovatsion texnologiyalar yordamida bilimlarni mustahkamlash osonlashadi. Ta'limda innovatsiyalar o'qitish jarayoniga zamonaviylik ruhini olib kiradi. O'quvchilarning tafakkurini kengaytirish innovatsion metodlarning asosiy vazifasidir. Innovatsion pedagogik yondashuvlar ta'lim jarayonini mazmunan boyitadi. Raqamli ta'lim vositalari o'qituvchining ishini yengillashtiradi. Innovatsion texnologiyalar o'quvchilarni mustaqil ishlashga o'rgatadi. Yangi texnologiyalar yordamida bilimni nazorat qilish osonlashadi. Innovatsion yondashuv o'quvchilarning tahliliy fikrlashini kuchaytiradi. Pedagog innovatsion metodlarni o'zlashtirsa, dars jarayonida samaradorlik oshadi. Texnologiyalar

yordamida o'quvchi bilimni tezroq o'zlashtiradi. Innovatsion yondashuv o'quvchini markazga qo'ygan ta'lim tizimini yaratadi. Pedagogik texnologiyalar o'qituvchining darsdagi ijodkorligini oshiradi. Innovatsion vositalar ta'limni yanada qiziqarli qiladi. O'quvchi faol ishtirok etgan darsda bilim samaradorligi yuqori bo'ladi. Innovatsion texnologiyalar o'quvchilarda o'z fikrini ifodalash madaniyatini rivojlantiradi. Har bir o'qituvchi zamonaviy texnologiyalarni o'z darsida tatbiq etishi kerak. Innovatsion yondashuv o'qituvchini ham, o'quvchini ham o'qishga undaydi. Raqamli ta'lim muhiti o'quvchilarni yangi sharoitda ishlashga o'rgatadi. Innovatsion texnologiyalar o'quvchilarning o'z ustida ishlashini rag'batlantiradi. O'qituvchi innovatsion texnologiyalarni qo'llasa, dars jarayoni dinamik kechadi. Innovatsion yondashuv ta'lim jarayonida ijodkorlikni kuchaytiradi. Ta'limda yangi texnologiyalar o'qituvchi mehnatini samarali qiladi. Innovatsion metodlar yordamida o'qitish sifatini yaxshilash mumkin. O'qituvchi innovatsion fikrlasa, o'quvchilar ham shunday bo'lishga intiladi. Zamonaviy texnologiyalar o'quvchi shaxsini rivojlantirishga xizmat qiladi. Innovatsion texnologiyalar yordamida o'quvchilarni zamonaviy dunyoga tayyorlash mumkin. O'qituvchi innovatsion texnologiyalarni qo'llash orqali zamonaviy ta'limga moslashadi. Innovatsion yondashuv ta'limni yangicha shaklda tashkil etish imkonini beradi. Raqamli vositalar yordamida o'quv jarayonining samaradorligi ortadi. Innovatsion texnologiyalar o'qituvchiga darsni boshqarish imkonini beradi. O'quvchilar innovatsion metodlar orqali faol fikrlashni o'rganadilar. Innovatsion texnologiyalar yordamida darslar yanada interfaol bo'ladi. O'qituvchi innovatsion yondashuvni o'zlashtirsa, o'quvchilarning rivojlanish sur'ati oshadi. Zamonaviy ta'limda innovatsion texnologiyalar o'quvchi salohiyatini ro'yobga chiqaradi. Innovatsion pedagogik yondashuv o'qituvchining faoliyatida yangilik yaratadi. Ta'limda innovatsiyalar o'quvchilarni mustaqil o'rganishga yo'naltiradi. Innovatsion texnologiyalar orqali dars jarayonida samaradorlikka erishiladi. Yangi texnologiyalar ta'limni sifat jihatdan yangi bosqichga olib chiqadi. Innovatsion yondashuv o'quvchilarning faol o'rganishiga zamin yaratadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, innovatsion pedagogik texnologiyalar zamonaviy ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Ular o'quvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish, ijodkorlik va tafakkur salohiyatini oshirishda muhim o'rin tutadi. Har bir pedagog o'z ishida innovatsion yondashuvlardan samarali foydalanib, o'quvchilarning bilim olishini zamon talablariga mos yo'lga qo'yishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim sifatini oshirish va ilm-fanni rivojlantirish to'g'risida"gi farmoni, 2020-yil 29-dekabr.
2. Xoliqov A., Yo'ldoshev J. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: Fan, 2019.
3. Ziyamuhamedov B., Abdurahmonova Q. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. — Toshkent: TDPU nashriyoti, 2021.
4. To'raqulova N. Zamonaviy ta'lim jarayonida interfaol metodlar. — O'zbekiston pedagogika jurnali, №3, 2022.
5. UNESCO (2023). ICT in Education: Transforming Teaching and Learning. Paris: UNESCO Publishing.